

PATVIRTINTA
Vilniaus Gabijos gimnazijos
direktoriaus 2017 m. rugpjūčio 28 d.
įsakymu Nr. V-98
(Vilniaus Gabijos gimnazijos direktoriaus 2018
m. rugpjūčio 28 d. įsakymo Nr. V-114
redakcija)

VILNIAUS GABIJOS GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus Gabijos gimnazijoje tvarkos aprašo (toliau Aprašas) paskirtis – padėti mokyklos bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu klasės, mokyklos, šeimos lygmeniu gimnazijoje.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1. Į smurtą ir patyčias **būtina reaguoti** nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. **kiekvienas** mokyklos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas **darbuotojas**, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, **turi reaguoti ir stabdyti**;

3.3. **veiksmų turi būti imamasi visais atvejais**, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų;

4. Apraše vartojamos sąvokos:

4.1. Smurtas – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą. Išskiriamos tokios smurto formos:

1) **patyčios** – psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti jam psichologinę ar fizinę žalą;

4.1.1. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

4.1.1.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

4.1.1.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

4.1.1.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

2) **patyčios kibernetinėje erdvėje** – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą

asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui;

3) **vaiko nepriežiūra** – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai.

4.2. Smurtą ir patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi ir/ar smurtaujama.

4.3. Besityčiojantysis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

4.4. Smurtą ir patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

4.5. Smurto ir patyčių stebėtojas – vaikas, matantis ar žinantis apie smurtą ir/ar patyčias.

4.6. Smurto ir patyčių prevencija – tai priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Tai nuolatinis, cikliškas procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų smurto ir patyčių identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

4.7. Smurto ir patyčių intervencija – tai mokyklos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

4.8. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena – smurto ir/ar patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE

5. Smurto ir/ar patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėsena rūpinasi gimnazijos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, direktoriaus pavaduotojai ugdymui, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

6. Smurto ir/ar patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja Vaiko gerovės komisija, kuri kasmet:

6.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus.

6.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų ar direktoriaus pavaduotojų ugdymui dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

6.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir/ar patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

6.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

6.5. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

6.6. atlieka kitus gimnazijos Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

7. Direktoriaus pavaduotojai, socialiniai pedagogai, psichologai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, apie

prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

8. Visais įtariamų ir realių smurto ir/ar patyčių atvejais **kiekvienas** mokyklos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas **darbuotojas reaguodamas** (1 priedas):

8.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ir/ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

8.2. primena vaikui, kuris smurtauja ir/ar tyčiojasi, mokyklos nuostatas ir elgesio taisykles;

8.3. informuoja jį, kad toks elgesys laikomas patyčiomis, kurios mokykloje netoleruojamos, taip pat paaiškina pasekmes – pranešimą klasės vadovui;

8.4. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

8.5. įvertina tikėtiną tolesnę grėsmę patiriančiajam patyčias ir užtikrina jo saugumą;

8.6. informuoja klasės vadovą (jo nesant socialinį pedagogą ar psichologą) apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ir/ar smurtą;

8.7. užregistruoja patyčių atvejį Smurto ir patyčių atvejų registravimo žurnale (5 priedas), kuris yra 283 kab.;

8.8. užpildo „Patyčių atvejo aprašymo lapą“ (2 priedas) (jei ne klasės vadovas – perduoda tos klasės vadovui);

9. **Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:**

9.1. išsiaiškina situaciją laikydamasis konfidencialumo principų, nustato, ar tai smurto/patyčių atvejis;

9.2. asmeniškai organizuoja individualius pokalbius su smurto ir/ar patyčių dalyviais (nukentėjusiuoju, skriaudėju, pagal poreikį – su stebėtojais);

9.3. informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus) ne vėliau kaip kitą darbo dieną, esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose, ir pasiūlo įvairių bendradarbiavimo ir pagalbos vaikams būdų;

Pastabos.

1. *Su kiekvienu patyčių dalyviu reikėtų kalbėtis atskirai.*

2. *Svarbu šiuos pokalbius fiksuoti, rekomenduojama aprašyti.*

3. *Galima pasinaudoti „Individualaus pokalbio aprašymo lapu“ (žr. 3 priedą).*

9.4. rekomenduoja ir organizuoja socialinę, pedagoginę, psichologinę pagalbą;

9.5. vykdo tolesnę smurto ir patyčių situacijos stebėseną;

9.6. apie patyčių faktą, atliktus ir planuojamus veiksmus žodžiu informuoja Vaiko gerovės komisijos pirmininką;

9.7. aptaria tolimesnius veiksmus su Vaiko gerovės komisijos pirmininku;

9.8. **pradeda pildyti pranešimo apie smurtą ir patyčias formą** (2 priedas) ne vėliau kaip kitą darbo dieną / pildo toliau, jei gauna iš kito darbuotojo;

9.4.1. baigus pildyti formą perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui;

9.4.2. pasikartojus smurto ir / ar patyčių situacijai:

9.4.2.1. kviečia visus patyčių dalyvius ir jų tėvus (globėjus, rūpintojus) pakartotinio pokalbio (gauta informacija surašoma „Individualaus pokalbio aprašymo lape“ (žr. 3 priedą);

9.4.2.2. imasi spręsti patyčių atvejį kreipdamasis į pagalbos specialistus;

9.4.3. Patyčioms nesiliaujant klasės vadovas, sukaupęs individualių pokalbių metu surinktą medžiagą apie smurtą ir suteiktą pagalbą, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

10. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

10.1. Sudaro pagalbos planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja pagalbos planą 4 priedas); pagalbos planą parengia Vaiko gerovės komisijos nariai, tada su planu supažindina mokinį, jo tėvus (globėjus, rūpintojus);

10.2. informuoja mokyklos vadovą apie esamą situaciją;

10.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijai įvertinti;

10.4. patyčioms nesiliaujant kreipiamasi pagalbos į savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisiją.

11. Mokyklos bendruomenės nario, įtarusio patyčias ar liudijusio patyčių atvejį, gavusio apie jas pranešimą, veiksmai:

11.1. kreipiasi į mokinio patyrusio patyčias klasės vadovą, kuris imasi veiksmų, numatytų Apraše (Žr. 9).

12. Pranešimas apie patyčias ir smurtą pateikiamas tą pačią dieną arba kitą darbo dieną.

13. Vaikui pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs smurtą ir/ar patyčias turėtų informuoti gimnazijos vadovą, kuris imasi Apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

14. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui smurtavus ir/ar pasityčiojus iš vaiko, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs smurtą ir/ar patyčias turėtų informuoti mokyklos vadovą, kuris imasi Apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

15. Mokyklos vadovas, sužinojęs apie mokyklos darbuotojo patiriamą smurtą ir/ar patyčias arba mokyklos darbuotojo smurtą ir/ar tyčiojimąsi, privalo nedelsdamas imtis priemonių.

16. Kitiems smurto ir/ar patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Visi dokumentai ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

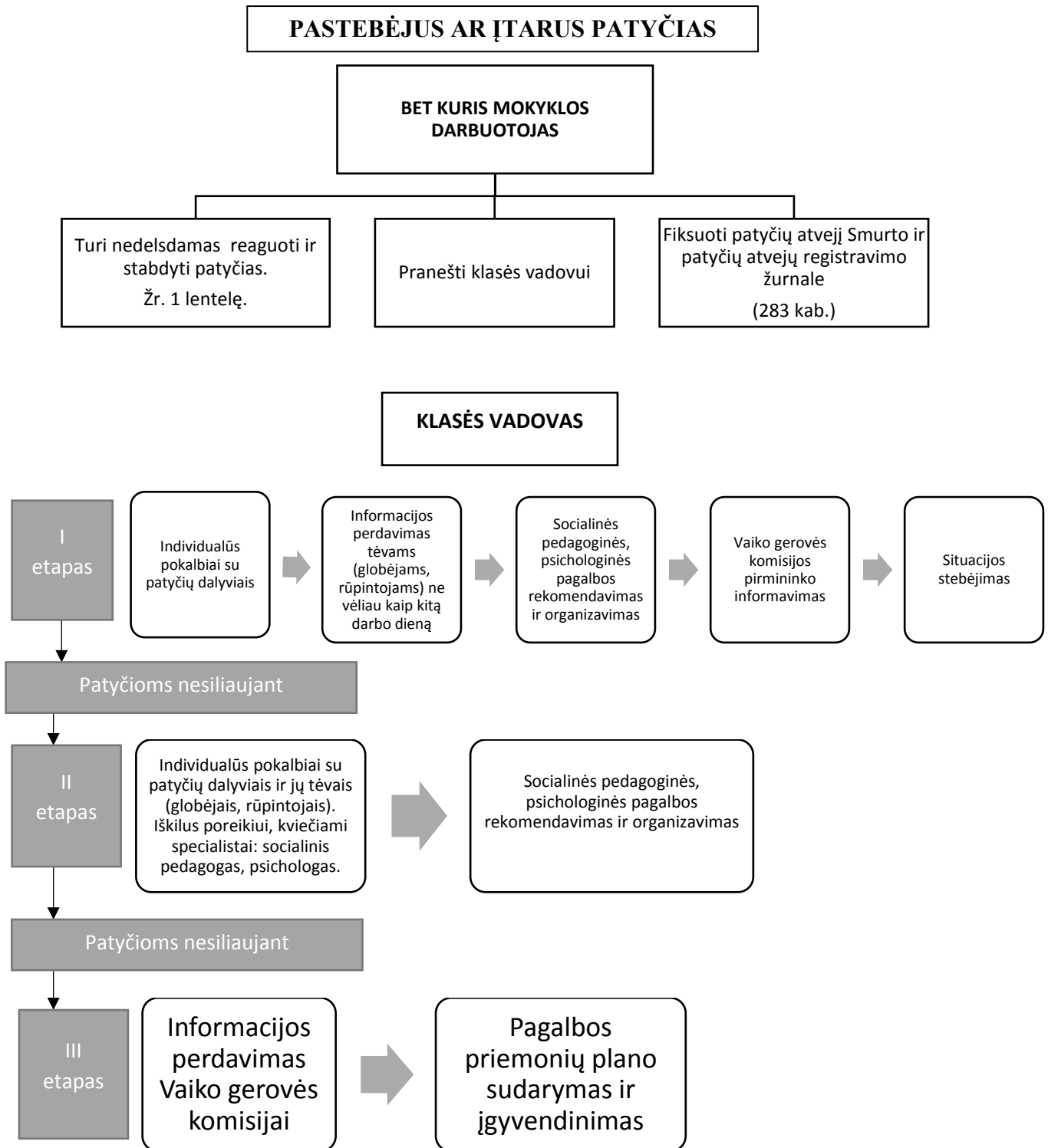
18. Visi mokyklos bendruomenės nariai supažindinami su Aprašu pasirašytinai.

19. Mokiniai bei mokinių tėvai su tvarka, reglamentuota Apraše, supažindinami tėvų susirinkimo metu ir patvirtina tai savo parašu.

20. Įgyvendinant Aprašą remtis Smurto ir patyčių mažinimo strategija.

21. Aprašas skelbiamas internetinėje svetainėje.

REAGAVIMO Į PATYČIAS IR / AR SMURTĄ PLANAS / EIGA GIMNAZIJOJE

DARBUOTOJO VEIKSMAI PASTEBĖJUS AR ĮTARUS PATYČIAS

1 LENTELE

Pastebėjus patyčias	Įtarus patyčias
<ul style="list-style-type: none"> • Stebėkite situaciją dar keletą sekundžių, kad įsitikintumėte, jog tai išties patyčios. • Nedelsdami įsikiškite, griežtai, bet nepiktai paaiškinkite mokiniams, kaip vertinate matytus faktus. • Nesileiskite į diskusijas su mokiniais, nes neretai skriaudėjai bando melagingai nušviesti faktus. • Priminkite patyčių dalyviams elgesio mokykloje taisykles. • Palaikykite mokinį, kuris patyrė patyčias. Tik nepersistenkite: pakanka žvilgsnio arba priminimo likusiesiems, kad niekas neturi patirti patyčių ir kad mokykla griežtai nepritaria smurtui. • Išsiveskite skriaudėją. Bet jeigu pastebėsite, kad patyčias patyręs vaikas jaučiasi nesaugiai, pasiūlykite jam laikiną saugesnę vietą, pvz.: skaityklą ar kt. • Praneškite apie įvykį patyčių dalyvių klasės vadovams, o iškilus būtinybei – socialiniam pedagogui / direktoriaus pavaduotojui ugdymui. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pasikalbėkite su kitais mokyklos darbuotojais. Galbūt jie pastebėjo kokių nors patyčių požymių. Prireikus užsirašykite kolegų pastebėjimus. • Pasikalbėkite su vaiku, kuris, jūsų manymu, galbūt patiria patyčias, apie tai, kaip jis jaučiasi mokykloje. Patikinkite, kad jis bet kada gali pasikalbėti su jumis ar kitu suaugusiuoju, kuriuo pasitiki mokykloje. Iškilus poreikiui pasišnekėkite su mokinio tėvais. <u>Tik nesidalykite skubotais įtarimais, visų pirma neišklausę tėvų.</u> • Pasikalbėkite su kitais galimais patyčių dalyviais. Tik nesidalykite savo samprotavimais ar pokalbio su kitais vaikais detalėmis. <u>Konfidencialumas yra ypač svarbus, kad nesusvyruotų vaikų pasitikėjimas jumis!</u> • Įvertinkite visų pokalbių rezultatus su mokyklos socialiniu pedagogu, psichologu arba direktoriaus pavaduotoju ugdymui. • Jei jums kyla įtarimų dėl patyčių ne jūsų kuruojamoje klasėje, informuokite apie tai minėtos klasės vadovą. • Vykdykite kitus veiksmus, numatytus mokyklos reagavimo į patyčias programoje.

VILNIAUS GABIJOS GIMNAZIJA
PATYČIŲ ATVEJO APRAŠYMO LAPAS

_____ Nr. _____
(data) (registracijos žurnale)

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie smurtą ar patyčias:	
Kada įvyko (data, val.):	
Kur įvyko:	
Kokia smurto ar patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;	
☐ Fizinės: mokinio/ suaugusiojo užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, mušimas, spardymas, įspyrimas, kumštelėjimas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad mokinys/ suaugusysis yra nepageidaujamas ar atstumiamas, gandų skleidimas;	
☐ Kibernetinės arba elektroninės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, mokinio/ suaugusiojo asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie smurto ar patyčių dalyvius:

Vaiko, <i>patyrusio smurtą, patyčias</i> vardas, pavardė, klasė:	
Vaiko/-ų, <i>kuris smurtavo / tyčiojosi</i> vardas, pavardė, klasė:	
Vaiko/-ų, <i>stebėjusio patyčias</i> vardas, pavardė, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Veiksmų / rezultatai po pranešimo (pildo klasės vadovas):

Pildo: _____

(Vardas, pavardė, klasė)

Data	Veiksmai, rezultatai

Pastabos

INDIVIDUALAUS POKALBIO APRAŠYMO LAPAS

_____ (data)

Pokalbio dalyvis: _____

Trumpas situacijos iki individualaus pokalbio aprašas (patyčių forma, dalyviai, panaudoti sprendimo būdai):

Individualaus pokalbio tikslas: _____

Individualaus pokalbio rezultatas.

Individualaus pokalbio aprašas:

Individualų pokalbį vedė: _____

(Vardas Pavardė, parašas)

PAGALBOS PLANAS

Data _____

Koordinuojantis asmuo

Laikotarpis per kurį įgyvendinamas planas.....

Susitarimai ir įsipareigojimai:

Mokinio

Tėvų (globėjų, rūpintojų)

Klasės vadovo

Pagalbos mokiniui specialisto

Vaiko gerovės komisijos

Planą vykdantys asmenys:

.....

(Vardas, pavardė, parašas)

.....

(Vardas, pavardė, parašas)

.....

(Vardas, pavardė, parašas)

.....

(Vardas, pavardė, parašas)

.....

(Vardas, pavardė, parašas)

.....

(Vardas, pavardė, parašas)

Plano įgyvendinimo sėkmingumas

SMURTO IR PATYČIŲ ATVEJŲ REGISTRAVIMO ŽURNALAS

Data	Pranešusiojo vardas, pavardė, pareigos	Naudotos patyčių formos F, Ž, K, S ¹	Smurtą / patyčias patyrė		Smurtavo / tyčiojosi		Pastabos
			M ² (klasė) S	Mot. Vyr.	M (klasė) S	Mot. Vyr.	

SMURTO IR PATYČIŲ REGISTRAVIMO ŽURNALO PILDYMO PAVYZDYS

Data	Pranešusiojo vardas, pavardė, pareigos	Naudotos patyčių formos F, Ž, K, S ³	Smurtą / patyčias patyrė		Smurtavo / tyčiojosi		Pastabos
			M ⁴ (klasė) S	Mot. Vyr.	M (klasė) S	Mot. Vyr.	
2018-07-01	Vardas Pavardė, dalyko mokytoja	Ž, F	M (5 f)	Mot.	M (5 f)	2 mot. 1 vyr.	Informuota klasės vadovė ir tėvai
2018-07-25	Vardas Pavardė, dalyko mokytojas	Ž	M (7 f)	Vyr.	M (7 g)	1 mot. 2 vyr.	Prieš dalyko pamoką vaikai pravardžiavo bendraklasį. Pasakyta klasės vadovei.

¹ Patyčių formos: F – fizinės; Ž – žodinės; K – kibernetinės arba elektroninės; S – socialinės.

² Patyčių dalyviai: M mokinys (-iai); (klasės) – klasė, kurioje mokosi mokinys (-iai); S – suaugusysis (-ieji).

³ Patyčių formos: F – fizinės; Ž – žodinės; K – kibernetinės arba elektroninės; S – socialinės.

⁴ Patyčių dalyviai: M mokinys (-iai); (klasės) – klasė, kurioje mokosi mokinys (-iai); S – suaugusysis (-ieji).